Газета издается на балкарском языке с 1924 года.

Интернет-версия: zamankbr.ru

ЗАМАН

Геуюрге кюн, 16 февраль, 2016 жыл №27 (19948)

ВРЕМЯ

ГАЗЕТА ПАРЛАМЕНТА И ПРАВИТЕЛЬСТВА КАБАРДИНО-БАЛКАРСКОЙ РЕСПУБЛИКИ

Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысы Юрий Коковну Ата журтдан тышында кеслерини борчларын толтургъан россейлилени эсгериуню кюню бла байламлы интернационалист аскерчилеге АЛГЪЫШЛАУ СЁЗЮ

Бюгюн биз совет аскерле Афганистандан чыгъарылгъанлы 27 жыл болгъанын белгилейбиз. Кеслерини аскер борчларын бет жарыкълы толтургъанланы ичлеринде бизни жерлешлерибизден да 1800 адам барды. Жарсыугъа, аладан 55 ёлгенди. Аскер антларына къертичи болуп, аны ючюн жашауларын бергенлени биз бир заманда да унутурукъ тюйюлбюз.

Интернационалист ветеранладан кёллери бюгюнлюкде да ал тизгиндеди, республиканы жашауууна тири къатышадыла. Сизни озгъан заманлада бирге къуллукъ этгенигиз бла бирге Къабарты-Малкъарны алжаусуз айныгъ барыууна къайгъыргъанлыгъыз, юлюшюгюзню къошаргъа итиннгенигиз да бирикдиреди.

Ниет кючюгюз, чыдамлыгъыгъыз, кишилигиз эмда Ата журтха къертичилигиз ёсюп келген тёлюлеге юлгю болгъанлай къаллыкъдыла. Интернационалист аскерчилеге, аланы жуукъларына бла ахлуларына кийик саулукъ, тынчлыкъ эмда ырахатлыкъ тежейме!

Митинг

Жигитликлери ёсюп келген тёлюлеге юлгюдю

Тюнене Нальчикде интернационалист аскерчилени эсгертмелерини къатында совет аскерле Афганистандан чыгъарылгъанлы 27 жыл толгъанына жораланып митинг болгъанды. Анга республиканы власть органларыны, жамаат организацияланы келечилери, окъуучула да къатышхандыла.

Анда сёлеше, Афган урушну ветеранларыны республикада союзуну башчысы **Гиса Сижажев** туугъан жерлеринден узакъда къуллукъ этерге бизни уланларыбызгъа тынч болмагъанды, алай, ала аскер антларына къертичилей къала, ата-бабаларыбызны жигитликлерине тийишли болгъанларын кёргюзтгендиле деп чертгенди. Ол билдиргенича, бу къазауатха бизни республикадан 1800-ден аслам адам къатышханды, аладан 55-си ата-аналарына, юйюрлерине къайтмагъандыла. Ючю жюю уа, артда урушда алгъан жаралары сау болмай, ёлгендиле. Ючеулен - Къызыл Байракъны, 112-си - Къызыл Жулдузну, биреулен а Кишиликни орденлери бла саугъаланнгандыла. 870 уланыбыз да майдалла алгъандыла.

- Аланы жигитликлери унутуллукъ тюйюлдю, ол жигитлерибизни юслеринден сабийлерибизге бла туудукъларыбызгъа билдиррге керекбиз, - дегенди Гиса Сижажев.

Андан сора жыйылгъанла урушда ёлген аскерчилени бир минут шош туруп эсгергендиле.

Ахыры 2-чи бетдеди.

ТАУ ЛЫЖАЛА

Азауда къызыу кюнле

2016 жылда 18 февральда Минги тауну тийресинде Азау талада эр кишилени бла тширыуланы арасында Россейни тау-лыжа спортдан эришиулери боллукъдула. Эришиуле спортну бу тюрлюсюнде эм къыйын дисциплиналагъа саналгъан – таудан терк учуп тюшюу, супер-гигант, суперкомбинация жаны бла бардырлыкъдыла.

Чемпионатха Москва, Санкт-Петербург шахарладан, Москва, Ленинград, Мурманск, Калуга, Кемерово, Новосибирск областьладан, Алтай, Камчатка, Пермь, Красноярск крайладан, Татарстандан, Магаданданд жюзден аслам спортсмен, ол санда Къазахстанны бла Словакияны командалары къатышырыкъдыла. Бу кюнледе спортчула учарыкъ трассаны хазырлау къыстау барады. Канат жолла, хар замандача, штат режимде ишлерикдиле. Эришиуле бардырылгъан кезиуде (14-ден 21 февральгъа дери) «Кругозор-Азау» трасса туристлеге жабыллыкъды. Болсада канат жолланы экинчи эмда ючюнчю кезиулери адамланы учуз багъала бла кётюрлюкдюле.

Аны бла бирге Россейни биринчилиги ючюн 16-20-жыллыкъ жаш спортчула да эришиирикдиле.

Регламентге кёре, эришиулени биринчи кезиую сагъат онда, экичиси уа онекиде башланырыкъдыла.

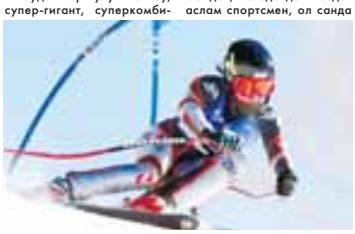

Билдириу

КъМР-ни Парламентини депутатларыны эслерине!

2016 жылда 19 февральда КъМР-ни Правительствосуну юйюнде КъМР-ни Парламентини кезиуюнден алгъа чакъырылгъан жыйылыуу боллукъду. Анда бир вопрос сюзюллюкдю - Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысыны КъМР-ни Парламентине Посланиясы.

Жыйылыу **12 сагъатда** башланырыкъды.

КъМР-ни Парламентини пресс-службасы.

КЪУУАНЧЛЫ ЖЫЙЫЛЫУ

Окъууда айырмалылагъа, тирилеге, фахмулулагъа - КъМР-ни Башчысыны стипендиялары

Вузланы 40 студенти бла 10 аспиранты Къабарты-Малкъарны Башчысыны стипендиясына тийишли болгъандыла. Тюнене уа Правительствону юйюнде алагъа шагъатлыкъ къагъытла берилгендиле. Анга аталгъан къуучлы жыйылыуугъа КъМР-ни Парламентини спикери Татьяна Егорова, премьер-министр Мусукланы Алий, федерал инспектор Владимир Канунников, министрле, КъМР-ни вузларыны ректорлары да къатышхандыла.

Тюбешиую ача, КъМР-ни Башчысы **Юрий Коков** стипендияла бериу билим алыуда, жамауат жашауда, волонтёр къымылдауда жетишимле болдургъан фахмулу жашланы бла къызланы кёллендириуюннганды. «Ол, хар жаны бла да айныргъа жангы билим алыргъа итинеди»,- деп, Виктория алты илму ишни автору болгъанын, «Жеринден тепдирилмеген ырысхыгъа башчылыкъ этиу эм экспертиза» деген сюз»,- дегенди ол.

Ызы бла саугъалау болгъанды. КъМР-ни Башчысыны стипендиясына тийишли кёрюлгенлени арасында уа келир заманда экономистле, артистле, ветеринарла, врачла, агрономла, режиссёрла, физикле, математикле, хирургла эм кёп башха усталыкъланы келечилери бар эдиле.

Сёз ючюн, **Узеланы Надежда** Къабарты-Малкъар къырал аграрный университетни 5-чи курсуну студентиди. Ол «Табийгъатны къурау» факультетде окъуйду. КъМКъУ-ну «Информация къоркъуусузлукъ» бёлюмюню студенти **Мамучиланы Ибрагимни** окъууда жетишимлери да белгиленнгендиле. КБГАУ-ну «Качествоуа башчылыкъ этиу» факультетини 3-чю курсуну студенти **Айтекланы Мухамет**, КъМКъУ-ну «Окъутууну теориясы» бёлюмюню 3-чю курсуну келечиси **Хапаланы Лилия** да айырмалыланы арасындадыла.

Республиканы Башчысына ёсюп келген тёлюге, жаш алимлеге этилген болушлукъ ючюн ыразылыгъын айта, КБГАУ-ну студенти **Эвелен Аззам Харук** Дамаскда туугъанын билдиргенди. «Мени атам къабартылыды, сабийликден да ана тилиме юйренип, аны сюйюп тургъанма. Республикада жаш тёлюге этилген болушлукъну хайырындан а илму конференциялагъа къатышыргъа окъутадыла. Анга уа вузну выпускниклери тюрлю-тюрлю федерал саугъалагъа тийишли кёрюлгенлери да шагъатлыкъ этеди»,- дегенди ол.

КъМКъУ-ну магистранты **Лиана Кумыкова** илмуда биринчи атламла этген тынч болмагъанын белгилегенди. «Алай бизни вузда уа илму бла кюреширрге битеу онгла бардыла. Алгъаракълада Нальчикде «Кюн шахар» ачылгъанды да, анда окъугъан жашчыкъла бла къызчыкъла да, фахмуларын ачыкълап, вузланы студентлери болурла деп ийнанама»,- дегенди ол.

Саугъаланнганланы арасында республикадан тышында вузлада окъугъанла да бар эдиле. Сёз ючюн, **Тохтабийланы Асият** Пятигорскну къырал лингвистика университетини 3-чю къуралгъанларын, бийик технологиялы лабораторияла ачылгъанларын белгилегенди. «Аны хайырындан а илму жангычылыкъла этерге, Къоруулау министерствону грантларына къатышыргъа да онгубуз барды. Бюгюн а бизге быллай хурмет этилгени мындан ары да къадалып кюреширрге кёллендиреди»,- деп чертгенди ол.

Ахырында Юрий Коков жаш адамланы энтта бир кере алгъышлагъанды. «Парламентни бла Правительствону, вузланы башчыларыны атларындан сиз шёндюгю излемлеге тийишли билим алыр ючюн къолубуздан келгенни аямазлыгъыбызгъа сёз береме»,- дегенди.

Жыйылыу суратха тюшюу бла бошалгъанды.

ТИКАЛАНЫ Фатима.

Митинг

Жигитликлери ёсюп келген тёлюлеге юлгюдю

Тюнене Нальчикде интернационалист аскерчилени эсгертмелерини къатында совет аскерле Афганистандан чыгъарылгъанлы 27 жыл толгъанына жораланып митинг болгъанды. Анга республиканы власть органларыны, жамаат организацияланы келечилери, окъуучула да къатышхандыла.

Анда сёлеше, Афган урушну ветеранларыны республикада союзуну башчысы **Гиса Сижажев** туугъан жерлеринден узакъда къуллукъ этерге бизни уланларыбызгъа тынч болмагъанды, алай, ала аскер антларына къертичилей къала, ата-бабаларыбызны жигитликлерине тийишли болгъанларын кёргюзтгендиле деп чертгенди. Ол билдиргенича, бу къазауатха бизни республикадан 1800-ден аслам адам къатышханды, аладан 55-си ата-аналарына, юйюрлерине къайтмагъандыла. Ючю жюю уа, артда урушда алгъан жаралары сау болмай, ёлгендиле. Ючеулен - Къызыл Байракъны, 112-си - Къызыл Жулдузну, биреулен а Кишиликни орденлери бла саугъаланнгандыла. 870 уланыбыз да майдалла алгъандыла.

- Аланы жигитликлери унутуллукъ тюйюлдю, ол жигитлерибизни юслеринден сабийлерибизге бла туудукъларыбызгъа билдиррге керекбиз, - дегенди Гиса Сижажев.

Андан сора жыйылгъанла урушда ёлген аскерчилени бир минут шош туруп эсгергендиле.

Ахыры 2-чи бетдеди.

Бу кюнледе белгили спортчубуз Туменланы Альберт UFC-ни гёжефлерини (Абсолютный бойцовский чемпионат) бек кючлюлерини тизмесинде ючюнчю болгъан Стивен Томпсонну тюйюшге чакъыргъанды. Бизни жерлешибиз а ол рейтингде 14-чю жерни алады. Биз Альберт бла тюбешип, бу спортчуну нек сайлагъаныны, эришиулеге къалай хазырланнганыны эм кёп башха затланы юслеринден ушакъ бардыргъанбыз.

Итиниулюк

ТУМЕНЛАНЫ Альберт:

Муратым - дунияда эм кючлю болургъа

- Альберт, сен тюйюшге чакъыргъан спортчу кимди?

- Стивен Томпсон кючлю гёжефди, менича карате бла кюрешип тургъанды, аны ючюн къоллары бла иги тутушады. Ол кёп болмай UFC-ни алгъыннгы чемпиону бла эришип, аны хорлагъанды. Бюгюнлюкде чемпионатда бек белгили спортчуланы арасындады, аны бла рингге чыгъаргъа бек сюеме.

Мен UFC-ге чемпион болур, бек кючлю спортчула бла къарыууну сынар ючюн келгенме. Кесимден къарыусузну сайласам, тюз боллукъ тюйюл эди.

- Бу кюнледе UFC-ни бек иги спортчуларыны къауумуна киргенинг белгили болгъанды. Интервьюладан биринде уа жылны ахырына дери бу рейтингге къошулургъа сюйгенинги айтхан эдинг. Ол толду, энди уа кесинге къаллай борчла салгъанса?

- Хау, жылны ахырына дери кесими ауурлугъумда бек кючлю 15 гёжефни къауумуна киррге мурат салгъан эдим, бюгюнлюкде уа 14-чю жердеме. Ахыргъы тюйюшде хорламдан сора мени ары кийиррмей къойгъан эдиле, ол а бек ачыу тийгенди. Алай адам кесине муратла салса, Аллах онг береди. Аны ахшылыгъындан, мени ауурлугъумда бек кючлю спортчуланы арасына къошулгъанма.

Болсада аны бла тынчайып къалыргъа жарамайды. Кертисин айтханда, бу муратым толгъаны бек кёллендиреди, къууандырады. Алай мен битеу дунияда да кючлю спортчу болургъа сюеме да, Аллахны ахшылыгъындан, анга жетишир ючюн битеу кючюмю-къарыууму саллыкъма.

Ахыры 2-чи бетдеди.

ЖАМАУАТ СОВЕТ

Багъыу иш къалай къуралгъанына багъа бичгендиле

КъМР-ни Саулукъ сакълау министерствосуну жамауат советини кенгешинде багъыу учреждениляны ишлерини юсюнден баргъанды сёз. Министерствону пресссужбасындан билдиргенлерине кёре, медицина жумушланы качествосун ачыкълар умутда соруула бардырылгъан эдиле. Бу ишге битеу да 24 учреждениядан 1700 адам къатышханды. Анда анкеталаны эки тюрлюсю хайырланганды: амбулаториялада эм стационарлада жумушла бла байламлы.

Андагъы соруула врачла саусузла бла къалай сёлешгенлери, улутхачылыкъ, организацияны юсюнден информация не халда берилгени, приём къаллай бир заман алгъаны, анга тюшерге онг болгъаны бла байламлы эдиле. Амбулаториялана аралары-да айырмалылагъа Нальчикни Медицина консультатив-диагностика арасы бла 2-чи эм 4-чю шахар поликлиникалары саналгъандыла. Стационарланы ичинде уа Республиканы сабий клиника больница, Республиканы клиника больница эм Зольск районну ара больницасы махтаугъа тийишли болгъандыла.

Бу тинтиуле кенгешге къатышханланы арасында сейир къозгъаргъандыла, соруулары бардырыуну юсюнден оюмларын кёпле билдиргендиле. Шахарда бла элледе учреждениляны ишлерин тенглешдиргенни тюзге санаргъа жарамайды, дегенле да болгъандыла. Дагъыда врачха приёмгъа сакълагъан адам бла андан чыкъгъан бир соруугъа башха-башха жууапла берирге болмукъларына да эс бурулгъанды. Къалай- алай болса да, саулай алып айтханда, бу ишни магъанасы барды, пациентлени айтханларына да кулакъ салыргъа керекди, деген оюмгъа келгендиле кенгешде.

Май районну ара больницасыны тамата врачы Виктория Гриськова бу айны биринчисинден районда жашагъанла «Мени поликлиникам» деген проектге къатышып башлагъанларыны юсюнден билдиргенди. «Аны кезиуюде шахарчыла поликлиникада гитче ашхана ачаргъа боллугъун дурус кёргендиле. Узакъ элледен келгенле приёмну сакълагъан кезиулеринде анда ауузланыргъа сюеридиле. Саусузлагъа врачла жарыкъ тюберге керекдиле, дегенле да чыкъгъандыла», - дегенди ол.

Жамауат советни башчысы Мурат Уметов Битеуроссей Халкъ Фронтну алгъаракъда Ставропольда бардырылгъан жыйылыуунда медицина учреждениляны ишлерини качествосуна багъа берируде жангы изилемле кийирилгенини юсюнден айтылгъанын билдиргенди. Сёз анда асламысында врачланы усталыкъларын ачыкълагъан кёрюмдюлени сингдирирге кереклисини юсюнден баргъанды. Дагъыда специалист квалификациялы категорияны алыр ючюн аттестация комиссиягъа берген «Профессионал ишни юсюнден отчётуна» усталыгъы жаны бла жамауат организациялагъа киргенини, билим бериу проектлеге, конференциялагъа къатышханыны юсюнден информацияны да къошаргъа кереклисин белгилегенди Уметов.

Бардырылгъан тинтиуелени эсеплерини юсюнден оюмун врачланы, КъМР-ни Правительствосуну Председателини орунбасары – саулукъ сакълау министр Ирма Шетова ол ишге бийик багъа бергенди. «Жамауат совет быллай соруулары ючюнчю жыл бардырады. Сёзсюз, быйыл ол алгъадан эсе профессионал халда тамманланнганды эм проблемаланы ачыкъларгъа себеплик этгенди», - дегенди ол.

УЛБАШЛАНЫ Мурат.

Коллегия

КъМР-ни Къырал концерт залында республиканы Спорт министерствосуну коллегиясыны ведомствоguа кирген учреждениляны, муниципал къуралыуланы бла районлада физкультура эм спорт комитетлени, спорт федерациялары келечилерини къатышыулары бла жыйылыу болгъанды. Анда 2015 жылны эсеплери чыгъарылгъандыла, «Урунугъа эм къоруулануугъа хазырма» (ГТО) битеуроссей физкультура – спорт комплексни толтуруу къалай бардырылгъаны юсюнден билдирилгенди.

Проблемала жетишимлеге чырмамагъандыла

Жыйылыу республиканы айырмалы спортчуларын саугъалаудан башланнганды. Бу жол аллай махтаугъа **Мария Кучина**, **Инна Танашева**, **Мусукаланы Исмайыл**, **Туменланы Альберт**, **Иван Ботвич**, **Азамат Мурзаканов**, **Ануар Гедуев**, **Емельян Биткаш**, **Беслан Мудранов** эм башхала тийишли болгъандыла.

Ызы бла ведомствону башчысы **Асланбек Хуштов** озгъан жылда физкультураны бла спортну айнытыуда проблемала чыкъгъан эселе да, жетишимле да аслам болгъанларын чертгенди. Былтыр 2002-2015 жыллада спортну кётюрюную программасы тауусулгъанды, анга кёре уа регионланы толтуруучу власть органларына аслам борчла салынгъан эдиле, ол санда бийик жетишимлени спортуну эмда сакъаттаны спортларын айнытыу, жангы, качестволу методикаланы кийириу, асламланы физкультура бла кюреширгe кёллендириу. Аны чеклеринде жюзден артыкъ спорт мероприятие къуралгъанды, аланы муратлары - адамланы жарау этергe кереклисине тюшюндюрюуден сора да, патриот ниетни, жаш тёлюню адеп-къылыкъгъа юйретиуню ниетлерин жайыу эди.

Эришиулени араларында Жангы жылны ал кезиюнде бардырылгъан саулукъну эм спортну онкюнлюгюн, «Гитче футболну – школлагъа» битеуроссей проектни, «Кросс наций» бла баскетболдан «Оранжевый мяч» эришиулени, самбону битеукъыраз кюнюн энчи белгилерге тийишлиди. Алагъа онеки минген аслам адам къатышхандыла.

Эм уллу эришиуледен бири уа окъуучуланы жетинчи жай спартакиадалары болгъанды. Анда беш мингге адам кеслерин спортну беш тюрлюсюнде сынагъандыла, республиканы командасы уа СКФО-да экинчи жерни алгъанды.

Спортну эм маданиятны «Кавказ оюнла» деген фестивальнда да биз экинчиле болгъанбыз. Регионла аралы даражагъа чыгъардан алгъа, республиканы районларында эришиуле къуралгъандыла, алада хорлагъанла уа Къабарты-Малкъарны жыйымдыкъ командасына киргендиле.

Алай бла спорт бла кюреширге сюйгенлеге битеу онгла къуралгъандыла, аллайла уа республиканы халкъыны отуз процентин тутадыла. Планнга кёре, ала 31,7 процент болургъа керек эдиле. Алай жангы экономика болумлада аланы санын бир жылны ичинде беш процентге кёбейтирге онгбуз болмагъанды. Алай эсе да, биз аны керекли кёрюмдюлеге жетдиririге кюреширикбиз. Аны ючюн а бюгюнлюкде бизде 180-ден аслам спорт объект ишлейди, жалгъан кырдыгы бла тогъуз майдан эмда гитче футбол ойнарча 41 майдан, онбеш физкультура-саулукъ кючлеу комплекс бардыла, Нальчикде Сабий стадион жангыртылгъанды, 120 арбазда тренажёрла салыннгандыла. Районлада спорт объектлени къурулушлары да барады, бир кесек замандан ала хазыр боллукъдула.

Алай, Асланбек Витальевич айтханыча, алыкъа кёп эллерибизде спорт инфраструктура жокъду. Алада 2016-2020 жыллада Россейде физкультураны бла спортну айнытыуну федерал целевой программасыны чеклеринде артыкъ бек багъалы болмагъан объектле ишлерге, ГТО майданда бла тренажёрла салыргъа мурат этиледи.

Бийик жетишимлени спортуну юсюнден айтханда, резервни жангырытыр ючюн, къыралны тийишли министерствосу шёндюгюню системаны алышындырыргъа дейди. Анга кёре бусагъатдагъы спорт учреждениля спорт школлагъа бла олимпиада резервли спорт школлагъа юлешиниракдиле. Спортчуланы хазырлауну 79 жангы стандарты жарашдырылгъанды. Ол барысы да ала къырал, халкъла аралы даражалы эришиуледе да бютюн жетишимли болур ючюн этиледи. Былайда бизни келечилерибиз Россейни жыйымдыкъ командасына дайым киргенлерин белгилерге керекди, былтыр ючеуленнге – Ануар Гедуевге, Мухамед Бесланеевге, Азамат Мурзакановха - « РФ-ни спортуну сыйлы устасы» деген ат берилгенди; бешеулен спортну халкъла аралы устасы болгъандыла, 65-си спортну устасыдыла эмда 830 адам спортну устасына кандидатладыла, деп билдиргенди Асланбек Хуштов.

ГТО комплексни толтуруу не халда болгъаныны юсюнден докладны КъМР-ни Женгил атлетикадан, спорт гимнастикадан ла жюзюуден сабий-жаш тёлю спорт школуну директору **Заур Ошноков** этгенди. Ол айтханыча, бу упражнениля ючю къаумугъа юлешинеديле эмда 6-70-жыллыкъ адамла этгечадыла. Артда ала эришиулеге къатышадыла, хорлагъанлагъа уа алтын, кюмюш эм доммакъ майдала берилеديле. Бу упражнениляны толтуруу бек алгъа инсанны саулугъуна жарайды, аны кючлейди. Бизде бу мардала акъырын-акъырын кийириле турадыла. Май айда, Уллу Хорламны 70-жыллыгъына жораланыпъ, окъуучуланы араларында фестиваль къуралгъанды. Октябрьден башлап муниципалитетледе адамла ГТО-ну мардаларын къалай толтургъанларын эселеген арала ишлейдиле. Алагъа кеслерин сынаргъа онбир минген адам сабий келгенди, аладан 592-си алтын майдалла алгъандыла, дегенди ол.

ХАБИБУЛЛАХЛАНЫ Зульфия.

Жигитликлери ёсюп келген тёлюлеге юлгюдю

Ахыры. Аллы 1-чи бетдеди.

Парламентни Культура, граждан обществону институтларын айнытыу эм асламлы информация органла жаны бла комитетини башчысы **Борис Паштов** депутатланы атларындан кеслерини аскер, граждан борчларын жанларын аямай толтургъан интернационалист аскерчилеге уллу ыспас этгенин билдиргенди: «Биз, былайда жыл сайын жыйыла, къазауатда жоюлгъан адамларыбызгъа хурмет этебиз. Аланы жигитликлери бусагъатда бизге – саулагъа - юлгюдю. Заман кете баргъанда, бу уруш бизге керекми эди, деген соруу терк-терк бериле турады. Хау, керек эди. Биягъы дунияда тынчлыкъ жокъду, бюгюнлюкде Сирияда бизни жашларыбыз уруш этге тургъан кезиуде афганлыланы сынамлары бек магъаналыды. Сау болугъуз».

Экстремизмге къажау кюреш жаны бла министр **Залим Каширов**а а тёлюлени араларында байламлыкъланы сакълар ючюн, жаш тёлю Уллу Ата журт урушну ветераннары бла тири ишлеген афганлылагъа жюрек ыразылыгъын билдиргенди. Аскерлерибиз бюгюн Сирияда терроризмни огъурсуз ниетлерин жайгъанла бла кюрешгенлерича, ала да отуз жыл мындан алгъа тынчлыкъ ючюн урушхандыла. Мен бюгюн бери келгенлеге, республикабызны халкъына битеу дунияда да мамырлыкъ болурун тежейме, дегенди ол.

Республиканы аскер комиссариатыны келечиси **Мирзойланы Хадис**, аскерчилерибизге уллу намыс этгенин билдире, ол заманда аланы Афганистандан чыгъарыргъа керек эсе да, артда НАТО блок кючленип, бизни чеклеге жууукълашхына эс бургъанды. Бусагъатда саулай дуния жангы къазауатны босагъасындады. Аны ючюн биз къарылу болургъа, биригирге тийишлибиз. Бизни аскерлерибиз дайым хазырлыкъда турадыла, гражданларыбыз ала бла ёхтемлеميرге боллукъдула. Биз эм дементгили, эм уллу, эм бай къыралда жашайбыз, бизни аны къоруулургъа керекбиз, дегенди ол, жаш тёлюге айланып.

КъМР-ни Муслийманларыны дин управлениясыны башчысы биринчи орунбасары **Мисирланы Хызыр** урушда ёлгенлеге дууа тутдуруп, Православный килисаланы благочинныйи, **протоиерей Валентин** тилек этгенден сора жыйылгъанла эсгертмеге гюлле салгъандыла.

Ызы бла ала «Нальчик – аскер махтаулукъну шахары» деген стелагъа атланнгандыла. Урушну, урунууну, Сауутланнган Кючлени эмда право низамны сакълаучу органланы ветеранларыны Нальчик шахар организацияларыны башчысы **Абдуллаланы Мустафа**, 15 февраль Интернационалист аскерчилени эсгериую кюню болгъанын белгилей, Уллу Ата журт урушдан сора къазауатлада 25 мингге адам жоюлгъанын айтханды. «Нальчик – жигит шахарды, анга ол атны уа аталарыбыз, аппаларыбыз келтиргендиле. Душманны анга иймез ючюн, халкъыбыз къаты сюелгенди. Шимал Кавказда Уллу Ата журт урушну ордени бла саугъаланнган ол жангыз шахарды. Мында жан берген аскерчилени санын алып къарагъанда, Белоруссиядан сора биз экинчи жердебиз. Малкъар халкъны келечилери уа, миллетлери зорлукъ бла тыш жерлеге кёчюрюлгенден сора да, уруш аулакъладан къачмагъандыла, аллай бирге сюйгендиле Ата журтларын», - деп, Мустафа Камалович жаш тёлюге тирилик, иш кёллюлюк, къыралыбызгъа уа айныу тежегенди.

Митинг стелагъа гюлле салыу бла бошалгъанды.

КУЛЬЧАЛАНЫ Зульфия.

ТУМЕНЛАНЫ Альберт:

Муратым - дунияда эм кючлю болургъа

Ахыры. Аллы 1-чи бетдеди.

- **Къысха заманны ичинде сен UFC-re тюшерге сюйген жаш спортчудан бу чемпионатны бек кючлюлерини арасына дери жетгенсе...**

- Биринчи тюйюшде бразилиячы спортчу Ильдемар Алькантарагъа хорлатханымдан сора, юйге келип, кесиме жылны ичинде бир ненча тюйюш бардырып, алада хорларгъа борч салгъан эдим. Анга жетишир ючюн а, кесими аямай, кече-кюн да жараула этип тургъанма.

Кесинг да кёресе, муратымы толтурдум, бюгюн UFC-де кесими ауурлугъумда 14-чю жердеме. Алай, башында айтханымча, тохтаргъа, кесими аргъа, солургъа алыкъа эрттеди. Чемпионну бел бауун алыргъа сюе эсем, къадалып ишлерге тийишлиди.

- Поренц Ларкин бла тюйюшню аллында ол интервьюда сен бек кючлю спортчуса деген эди. Алай аны бир зат бла сейирсиндираллыгъынга ишекли болгъанын айтханды. Аны юсюнден не айтырыкъ эдинг?

- Поренц Ларкин ариу, сейир, терк барыан тюйюшню сюйгенин белгилейди. Алай, кертисин айтханда, ол бу затланы кёргюзтмегенди. Рингге къачып, узакъдан аягъы бла ургъандан башха этмегенди.

Мен аны сейирсиндиргенмеми, билмейме, алай ол а жукъ да кёргюзтмегени бла тамашагъа къалдыргъанды. Мен ол батырыракъ боллукъ, манга къуруда чабыууллукъ этип турлукъ суна эдим, андан башха тактика сакълагъанма. Алай ол узакъдан болмаса, жууукъда тутушхан да этмегенди. Къуруда аягъы бла уруп тургъаннга уа хорлам берилмейди, биз таэквондода эришмейбиз.

Мен тюйюшню кезиуюнде ишлегенлей, аны артха къачыргъанлай тургъанма. Мени тактикам аныкъындан кючлю эди. Алай тюйюшню баргъанына артыкъ бек ыразы тюйюлме. Эришиулеге дери бир ненча ыйыкъны ауругъанма. Спортда хар не да сюйгенингча болуп къалмайды, бирде ачыгъан, ауругъан да этесе. Эришиулеге бир 60 процентге хазыр эдим, болсада къарылуу эм сынаулу спортчуну хорлап, алчы болгъанма.

- Бюгюнлюкде уа къалайды саулугъунг?

- Жарсытхан зат жокъду. Биринчи кезиуде аягъым къыйнай эди, алай сингирле саудула.

- Ол тюйюшден сора уа бир-бир тыш къыраллы спортчула судьяла терс оноу чыгъаргъандыла, Ларкин хорларгъа керекди деген оюмну айтхандыла. Сен алагъа къалай къарайса?

- Мен да окъугъанма аланы айтханларын. Алай, сёз ючюн, Георгий Караханян Поренс Ларкин бла бир клубда жарау этеди, ала шуёхладыла.

Америкалыла хахай ачаргъа, кеслерине эс бурдуррургъа, судьяла терсдиле дерге бек ёчдюле. Болсада бек белгили сынаулу 11 эксперт хорламны манга бергендиле, жаланда биреулен экибиз да тенг болгъанны айтханды анны.

Мен ючюнчю раундда окъуна кючлюрек болгъанымы, Ларкинни хорлагъанымы англыгъанлар эдим. Алай судьяла барысы да бир оноуну чыгъармагъанларын терсге санайма.

- Америкада «KDOJO» клубда бла Бабугентде «Бастионда» бардыргъан жараулану видеосуна къарасанг, анда онгла кёбюрек болгъаннга ушайды. Эришиулеге хазырланыргъа къыйын тюйюлмюдю?

- Чемпионла жаланда уллу, сейирлик заллада жарау этгенле болуп барсала эдиле, мен Черек райондан да чыгъаллыкъ болмаз эдим. Хорлам залны болуму бла байламлы тюйюлдю. Адам къалай ишлегени, жараулагъа кёлю бла берилгени, кесин аямай кюрешгени магъаналыды.

Манга «Бастионда» санга керекли онгла жокъдула деп кёп кере айтхандыла, алай, бир къарагъыз, мен шёндю UFC-ни бек кючлю 15 спортчусуну арасындама, бир бири ызындан беш тюйюшде хорлагъанма. Залны юсюнден айтханда, мени бу жетишимлерими нек эсе да сагъынмайдыла.

- Туменланы тукъум спортда фахмулу жашлары бла ёхтемлеميرге боллукъду. Мен былайда сени экиге айланнган къарындашларынг – жаш адамланы арасында боксдан дунияны чемпиону Бийбертни бла Россейни боксдан чемпиону Кязимни юслеринден айтама.

- Махтаннган этген сунма, алай Туменланы тукъумда спорт къан бла берилген фахмуду деп шарт айталлыкъма. Мен жаланда Бийбертни бла Кязимни юслеринден айтмайма, тамата тёлюде да белгили спортчуларыбыз бардыла.

Атам Хусейин мени спортну сюеге юйретмесе, бюгюн не бла кюреширигими, къайда боллугъуму билген да этмейме.

- «Бастион» клубда жарау эттенлени арасында жууукъ заманда жетишимле болдуруп, республикабызны атын айтдырлыкъ жашла уа бармыдыла?

- Сёзсюз, хау. 25 неда 26 февральда тюйюшю къатыш тюрлюлеринден Къабарты-Малкъарны чемпионаты боллукъду. Анга Макытланы Алан, Хуболланы Руслан, Аккуланы Алим, Туменланы Кязим къатышырыкъдыла. Анда хорлагъанла уа Шимал Кавказда эришиулеге барлыкъдыла. Жашла жууукъ заманда кеслерини хорламлары бла бизни кууандырлыкъларына ишеклигим жокъду.

- Иги спортчу болур ючюн не зат керекди?

- Бек алгъа кёл, таукеллик, хорламгъа итиниулюк! Аласыз спортда къыйынды. Жетишимли болур ючюн кесинги аямай ишлерге, жараула этергe, тренерингi айтханына тынгыларгъа керекди.

- Специалистле сен тюйюшгенде, асламыны боксёргъа ушагъанынгы айтдыла, алай ахыргъы сермешде уа аякъларынг бла кёп ишлегенинги белгилегендиле.

- Боксну приёмларын аслам хайырланама дегенни тюзге санамайма. Бир ненча сермешни аягъым бла уруп, нокаут бла бошагъанма. Алай карате бла алты жыл кюрешгеним себеплик этге болур. Тутушу кезиуюнде уа тактиканы сайларгъа, тап тюшгенлей, къолунг бла, керек болса уа, аягъынг бла да урургъа керекди.

- Сени тюйюшлеринге республикада жашагъанла сюйюп къарайдыла, хорламла тежейдиле. Алагъа не айтырыкъ эдинг?

- Барысына да сау болугъуз дерге сюеме. Адамла менден ариу тюйюшню сакълагъанлары хорламгъа кёллендireди. Мен болгъан эришиулеге жерлешлерим келиучюдюле. Сёз ючюн, Парламентни депутаты Заур Апшев эки тюбешиюмде болгъанды. Ол атам бла шуёхлукъ жюрютеди. Дагъыда Америкада жашагъан къарачайлыла, таулула да келиучюдюле. Мындан ары да къараучуларымы хорламла бла кууандырыргъа кюреширикме.

- Сау бол, Альберт. Аллах битеу муратларынгы толтурсун!

Ушакъны **ТИКАЛАНЫ Фатима** бардыргъанды.

МАЛКЪАР ХАЛКЪ ТУУГЪАН ЖЕРИНДЕН ЗОР БЛА КЁЧЮРЮЛГЕНЛИ 72-ЖЫЛЛЫГЪЫНА

Бабушну тереги

Бабушну эсиме нек тюшюрдюм? Арбазыбызда бир эрик терек барды. Эртте жетген сорт. Алма, кертме тереклени жемишлери татыу алгъынчы, аны кёгетлери бишип, агъыл башлайдыла. Татлыдыла, алай Бабушну терегине жетмейдиле. Тийрени сабийлери аны тюбюне жыйылыучу эдиле. Юйлерини арт жанында уллу терек бахчалары бар эди. Арбазда уа ол жангыз терек. Тёш башында ёсген. Ныканы юйю да тёш башында эди, агъачха жууукъ жерде. Зауукълукъ алыучу эдиле сабийле бал кибик татлы эрикледен.Бабуш а къыстамаучу эди аланы, ол угъай да, къуаннган этиучю эди арбазына сабийле жыйылгъанларына.

Къашхатауну шёндюгю тёлюсюнден Бабушу атын эшитгенле, аны ким болгъанын билгенле алай кёп болмазла. Ол Мокъаланы Ныканы юй бийчеси эди-малкъар поэзияны мурдорун салгъан Къязмни тууган эгечи. Къызлары бармы эди, билаллмайма, жашларын а таный эдим: Сарыбий, Барисбий, Баттал. Ючюсю да бийик ёсюмлюле, чырайлыла. Бир-бирледе Къязмни кёре тургъанма Мокъалагъа къонакъгъа келгенинде. Къынгыр-мынгыр тыгъырыкъчыкъ бла, акъсай, акъсай, таягъына таяна. Тийреде барыда таный эдиле Къязмни. Кёпле аны назмуларын кёлден билгендиле.

Къязмни Мокъалагъа къонакъгъа келирин артыкъда бек ашыгъын сакълагъан Ныкалары бла къоншуда жашагъан Мокъаланы Юсюпню жашы Зулкъарний эди. Школда кружокга жюрюп, къыл къобузну уста согъаргъа юйренген эди. Къязм аланы юй аллы бла ётюучю эди эгечине. Зулкъарний а, мандалинасын алып, айтхылыкъ поэтибизни жыргъа салынngан назмуларын окъуй, къыл къобузну да согъа, алай ашырып болгъанды аны.

Кёп да бармай, халкъыбызны тынч, ырахат жашауу бошалды, фашист Германия бла уруш башланды. Сарыбий, Барисбий да фронтха кетедиле. Кичи къарындашлары Батталгъа, баям, бронь берген болур эдиле. Энди Къязм да, аны музыка бла ашырыучу Зулкъарний да кёрюнмейдиле. Къыркъ экинчи жылда Эльхотовские ворота деген жерге Каспий флотилияны тенгизчилерин келтиргендиле. Алайда Владикавказны юсю бла Баку жанына ёшюн урлукъ фашист танк колоннаны тыяргъа керек эди. Матросла Тууган журтну аллында борчларын намыслы толтургъандыла. Гитлерчи танкланы алгъа ётдюрмегендиле. Ол сермешледе Зулкъарний жигитча жан бергенди...

Граждан урушха къатышхан, жыл саны эллиге жууукълашхан Сарыбий да кеси ыразылыгъы бла кетген эди аскерге. Севастополь ючюн къанлы сермешледе болду. Сапун-гора тауну тюбюнде бир эллиси Анахаланы Зияудинни асырады. Бир ненча кере жаралы да болуп, Германияны ара шахарына дери жетди. Берлин ючюн сермешледе жан берген эм ары дери ёлген солдат, генглерин да эсине тюшюрюп, жюркесинип жиляды. Сарыбийни юсюнден китап жазылса да артыкъ боллукъ тюйюл эди. Аллай жаш эди Ныканы таматасы...

Уруш къызыу барады. Кёплеге къара къагъытла келгендиле. Бабушу эрик тереги уа сюеледи. Уруш-тюйюш бла да аны иши жокъду: ол жыл сайын «кесини сыйлы борчун» толтурады. Сабийлени татлы кёгетлери бла къуурадыла. Кёчюрюрге келген машинагъа хапчукларын жюклей туруп, Бабуш эрик терекни къолу жетген бутагъындан тутуп, адам бла сёлешгенча: «Энди сени татлы кёгетлеринги башха сабийле ашарыкъдыла, алагъа да халал болсун»,-деп жиляды...

Ары дери, къыркъ экинчи жылда, былай кёрген эдим Ныканы. Къязмге ушаш, ол да акъсакъ эди. Агъач ичи тар жолчукъ бла тюбюнден аскер бёлюм келеди. Алларында Ныка, таягъына таяна. Солдатладан жаралы болмагъаны хазна жокъ эди. Кимини къолу, кимини буту, кимини башы байланыпы. Ала ол кюн Къашхатау ючюн сермешден чыгъып келген къызыл аскерчиле эдиле. Майор чынлы офицер, баям, батальонну командири болур эди: «Бизни къоркъуусуз жерге чыгъаргъансыз, сау болугъуз, энди къайтыгъыз юйюгюзге»,-деп, Ныканы жол башчылыкъдан эркин этди.

Къыркъ тёртюнчю жыл мартда таулу халкъны тууган жеринден къыстадыла. Тёш башында эрик терег а къалды. Онюч жыл «сакъланды». Къайтмадыла Ныка, Бабуш да юйлерине...

КЪУЛБАЙ улу Алий.

Умутландыргъанла

Малкъар сахнада жырларыны стиль энчиликлери бла вокалист, макъамчы, продюсер, аранжировщик, сёзлени автору, мульти-инструменталист эмда жарыкъ адам Аппайланы Юсюпню жашы Исламны белгилен айтырчады. Аны жангыз да Малкъарда бла Къарачайда угъай, Тюркде, Америкады Бирлешген Штатларында, Францияда уа Арис Аппаев деп таныйдыла. Республикада, андан тышында да аны «Сорма», «Тау халкъым», «Унуталмайма», «Унамадынг» деген эм башха жырларына сюйюп тынгылагъанла аз тюйюлдюле.

Франция уа аны Арис Аппаевныча таныйдыла

Жангы къауум – жангы жырла

Ислам 1985 жылда Акъ – Сууда тууганды, жырлап сабий заманында башлагъанды. Школ сахнагъа чыкъгъанлы бери фахмулу жашны жашау жолу вокал бла къаты байламлы болуп къалгъанды.

90-чы жыллада урушу хатасындан бизни республикагъа келген чеченли жашланы гитарада согъуп жырлагъанлары аны бек сейирсиндирген эди. Юйренngенден сора жангы шуёхлары Исламгъа къыл къобуз берediле. Ол жаш адамны музыкагъа биютюн бек кёлдендирип, битеу заманын бийлет тебирейди. «Сауғъанны алгъандан сора бу жаны бла кюреширге биютюн таукел болама», - дейди Ислам, ол кезиуню эсгере.

Акъ-Сууну маданият юйюнде Созайланы Зауурну башчылыгъы бла жырлагъан жашладан «Берекет» деген къауум къуралгъан эди. Анга Ислам да киреди. Бир кесек замандан а къарындашла Аппайланы Руслан, Алим бла Ислам, «Три А» деген къауумну къурап, ариу чыгъармалары бла кеслерин кёп тынгылаучулагъа сюйдюредиле. Руслан юйдегили болгъандан сора коллектив чачылады. Андан сора Ислам «Ийман» къауумда да бир аз къарыуун сынап, артда уа сольный халда ишлеп тебирейди. «Урал моно», «Восточный базар», «StartUp» дагъыда кёп тюрлю конкурслада алчы жерлеге да тийишли болады.

Биогюнлюкде ол тёгерегине фахмулу жаш музыкантланы жыйып, ала бла ишлейди. Ала да, аныча, кеси алларына юйренngен жашла бла къызла, макъамла, назмула жазадыла. Биринчи заманда малкъар, орус тилде жырларын Интернетге салып тургъандыла. Алай бла Исламны сетьде чыгъармаларын тыш къыраллада да эшитгенديле эмда, жаратып, кёп проектлеге, конкурслагъа, концертлеге чакъырып тебирегендиле. Алай бла ол тюрк, ингилиз, француз тилледе да жырлап башлагъанды.

Энчи хаты

Ислам, Аппайланы Алимни биргесине Искусстволаны институтуна барып, анда Жанатайланы Исмайылгъа тюбегенди. Ол, жашха тынгылап, аны ёнюню къарыуун белгилен, ауазы бархатный баритон болгъанынангылатхан эди.

- Отарланы Омарны чыгъармачылыгъын эм халкъ жырланы бек жаратама, алай алача жырлаялыкъ тюйюлме. Нек дегенде макъамны башха тюрлю сеземе, кесим жаратханча тюрлендирирге да сюеме. Аланы уа жазылгъаныча эшитдираллыкъ тюйюл эсенг, тиймей кюйсанг игиди, - дейди Ислам.

Арис деген сахна атын а сабий заманында анга анасы атагъан эди. Артистни кийиминде да, атындача, энчи стили барды. Алай аны профессионалла къурамайдыла, ол, кёпле сунngанча, ол жаны бла башха артистлени да эниклемейди. «Кесиме къалай тап кёрюне эсе да, жырлагъан да, кийиннген да алай этеме», -дейди

Кёп чыгъармаланы восток стильде айтханы себепли аны Тюркде къуралгъан концертлеге чакъыргъанлай турадыла. Алты минг адам жыйылгъан амфитеатрда биринчи кере жырлагъанында, анга къарауучла анга ышарыпп, къызыу къарс уруп, жарыкъ тюбегенлери сейир, хычыуун да кёрюннгенин биогюн да эсгереди ушакъ нёгерим. Бютюнда бег а къарачай-малкъар тилдегилеге сюйюп тынгылагъанлары къуурандыргъан эди, дейди ол

Эльбрусоидни себеплиги

Аппай улуну оюмуна кёре, жаш тёлюбюзде хунерлиле аз тюйюлдюле. Аланы тунчукъдуруп къоймай, ангылагъан адамланы чакъырып, эришиуле къурап, ёсерге болушургъа керекди. Ол кеси да аланы биринчи ишлерин жаздырып, болушлукъ тапдырып, жолларын ачаргъа хазырды. Былайда Ислам жаш фахмулагъа себеплик этген Эльбрусоид фондну бу жаны бла ишини юсюнден да энчи айтханды. Тюрк миллетлени араларында бардырылгъан «Тюрквижн» деген проектге ол кеси да фондну хайыры бла барыргъа кёлленngен эди.

Биз барыбыз да билгенибизча, 2015 жылда Нальчик шахарда къуралгъан биринчи турда Ислам хорлагъанды, политика болумла ючюн а ары тебиреген онг болмай къалгъанды. Бу кюнледе аны бу жетишими бла байламлы «Эльбрусоид» фондда жыйылыу ётгенди. Анда Аппай улуну биринчи атламларын да эсге тюшюргендиле, анга чыгъармачылыгъы бла байламлы кёп соруула да бергендиле. Ол келгенлени жангы жырлары бла да къуурандыргъанды.

Ислам фондну хайыры бла кёп ахшы адамла бла танышханын, Москвада болса, анда офисин да жокълагъанын, Уфа, Кърым, Башкортостан эмда башха шахарлада концертлеге баргъанында да быладан улуу болушлукъ тапханын энчи чертип айтады. Аны бла байламлы ол «Эльбрусоидни» къурагъан Торкъуллоны Хасанны жашы Алийге жюрек ыразылыгъын да билдиргенди.

Ахшы муратлары - алда

Мындан ары да Исламны уллу умутлары бардыла: кёп тюрлю проектлеге чакъыргъанды да, аланы барысына да къошулургъа, фахмусун андан ары айнытыргъа. Лос-Анджелеседе къуралгъан интернет-конкурсда алчы жерге чыкъгъаны себепли ингилиз тилде жангы жырла жазады. Андан сора да, малкъар тилде жетмишисин такъгъанды, тюркча - тёртюсюн, французча да бир къауум чыгъармагъа сёзлени хазыр этгенди. Жууукъ заманда къурауучланы тёрт жангы клип бла къуандырыргъа деп да турады.

Тириге тиреу жокъ, дейдиле да, биз да гиртчи таулу жашны жарыкъ жетишимлерине ийнанабыз.

ТЕМУККУЛАНЫ Аминат.

Заман, адамла, къадарла

Нальчикде жашагъанладан алай кёп адам билмейди шёндюгю Лермонтов орам бир заманда (1922-1938 жыллада) таулу жашны – Носту улуну – атын жюрютгенин. Аны бла бирге уа, тюз да алайда, паркны бурууундан узакъ болмай, Комсомол аллеягъа кирген жерни онг жанында («Нальчик» гостиница бла бетден-бетге) бюгюнлюкде да жатадыла – Юсюп бла Ахмат. Ма бу жашланы тукъуму аталгъан эди орамгъа да. Аланы асыралгъан жерлери уа бир тюрлю белги бла энчиленмегенди. Ол алай нек эм къалай болгъаныны юсюнден а биз сизге билдиririге сюебиз.

Абдуллах.

Юсюп.

Ныхыт жолла къоркъутмагъан къарындашла

Къарындашла алты эдиле: Юсюп, Хусейн, Абдуллах, Магомет, Ахмат, Жагъафар (аны биринчи ёлтюргендиле). Таматалары Юсюп бек белгилилери болгъанды. Ол биогюнлюкде Огъары Малкъар орналгъан жерде эски элледен биринде – Зылгыда – тууганды (1888-1922). 1905 жылдан а Ростовда жашагъанды, темир жол станцияда ишлегенди, Дон къозгъалыулагъа къатышханды, орус патчах жанлы болгъанла аны бир кёууум кере къолгъа да этгендиле, ол аладан къачып къутулгъанды.

Тууган журтуна Февраль революциядан сора къайтханды. 1918 жылда Терк халкъланы съездини делегатына айырылгъанды. 1922 жылда Тау Республиканы Халкъ комиссарларыны советини онооу бла ич ишлени комиссарыны орунбасарына салынданды. Жыйырманчы жылланы ахырында угъай, 1922 жылны жетинчи май кюнюнде жойгъандыла аны. Ол шарт а, тарых жаны бла алып къарагъанда, кёп затха шагъатлыкъ этеди. Аны ауушханы бла байламлы некролог онунчу майда «Горская правда» газетде басмаланngан эди.

Ахмат.

Хусейн.

Носту улуну къалай ёлтюргенлери да белгилиди. Бизни китап басмабызда чыкъгъан «Под сенью гор: взлёты и падения» деген экитомлукъну автору Темуккуланы Борис кесини китабында Кучукланы Мухтар айтхан быллай хапарны жазады: «Носту улуну Юсюпню Нальчик черекни жагъасында ёлтюргендиле. Лермонтов атлы орам бла тюзюнлей, бир жаныны бурулмай барсанг, башхача айтханда уа, бусагъатда алайда адамла жаяу жюрюген салынмакъ кёпюр болгъан жерде.

Аны къалай жойгъанларын биргесине ишлеген оруслу киши кёргенди. Ол айтхангча кёре, жаш черек жагъада иер юсюне олтуруп, газет окъуй болгъанды. Дагъыда биреу аны атын жууундургъанды. Алайынлай, Юсюп артына ауады, къолундагъы газети уа бетин жабады. Къатындагъы чабып келип, аны кёргенлей: «Носту улуну ёлтюргендиле!...» - деп, къычырыкъ этеди. Алайгъа, мычымай, жалкъ жыйылады.

Зылгыдан атасы Батий да эллилери бла бирге жетеди. Ол, уланын алып кетип, анда асыраргъа сюйген эди. Алай Калмыков аны ол умутун толтурмады. Жашны жоюлгъан жеринден узакъ кетермей асыраргъа буюрду. Ма ол тийре Носту улуу атлы орам болуп тургъанды».

Дагъыда бир сейир шагъатлыкъ барды. Аны уа аланы къысха жууукълары болгъан тиширыу билдиргенди: «Фатимат баш иесини ёлтюргенини юсюнден былай айтыучу эди: «Юсюп Нальчик черекни сол жагъасында, большевиклени къабырлары болгъан тийреде, олтуруп китап окъуй болгъанды. Ол кезиуде жашла аны атын жууундургъандыла. Эм алгъа окъ атдыргъанлары эшитилгенде, ол анга тиймегенди. Тауушха сагъайып, къарамын китабындан айырып къарагъанлай, экинчи кере атдырадыла сууну онг жагъасындан. Юсюпге окъ тийип, алайда окъуна жыгъылады. Андан сора атдырмагъандыла.

Аны асырагъаныбыздан сора анабыз бла бир белгили билгичге барабыз. Ол молдаваланлымы огъесе чыганлымы болур эди, билмейме. Анга жумушуму айтама да, ол а ауушханны бир затын келтиригиз дейди. Артда бел бауун элтип барабыз. Билгич, мени аллыма мияла шарны салып: «Къара», - дейди. Дагъыда, къолун башыма тийирип, неле эсе да шыбырдайды. Ма бу кезиуде, хар затны къалай болгъанын ёз кёзюм бла кёргенча, элгендим. (Огъарыда ол аны хапарын айтады). Ала экеулен эдиле. Кеслерини да жангыз бир винтовкалары бар эди. Биринчини атдырады да, болмайды. Экинчиси уа яна къолундан сауутну сермеп алады, сора окъ Юсюпге тиеди. Ала къачадыла. Мен а атдыргъанланы кимле болгъанларын таныдым».

Мистикалы таурухду, алайды да? Ийнаныргъа, ийнанмазгъа – аны иши башхады. Алай а, сагъыш этип, ойлап къарасакъ, Фатимат ол хапарны аз кере айтмагъанды, хар заманда да бирча, жукъну къоратмай, къошмай. Тюз да алай, дуниясын алышыр кезиу жетген чакъда окъуна, эрин жойгъанланы атларын эшитдирмеди, бек къоркъа эди аладан. Болсада бир затны – аны кимни буйругъу бла жокъ этгенлерин (ол огъарыда сагъыныльгъанды) а айтхан эди.

Онюч жылдан сора Юсюпню къатына къарындашы Ахматны къабыры да тюшеди. Аны къалай жоюлгъаны белгили тюйюлдю. Ол 1935 жылны июль айыны 13-чю кюнюнде алышханды дуниясын. Носту улуу 1933 жылда партияны область комитетини онооу бла ВЛКСМ-ны обкомуна ишге кёчюрюледи. Алгъа – секретарьны орунбасары, ызы бла секретарь да болады. Ол бу къуллукъда Къарачайда да ишлегенди. Болсада жашны замансыз жоядыла.

«Социалист Къабарты-Малкъар» газетде аны некрологу 17 июльда чыкъгъанды. Анда революционер, комсомол, Ленинчи партия ючюн жаныны аямагъан жашны жашау жолуну юсюнден толу жазылгъан эди. Некролог бла бирге къайгъы сёзле да басмаланngандыла. Сёз ючюн, аллай телеграмма Микоян шахардан къарындашы Хусейнге келгенди.

Экинчи кюн а сагъынылгъан изданияда таулу жашны ахыр жолгъа къалай ашыргъанларыны юсюнден билдириу да бар эди. Анга Къарачайдан келечиле да къатышхандыла.

Биз сагъынып кетген паркда Ёмюрлюк отну къатында мёмер сын таш барды. Аны юсюнде «Вечная слава борцам за дело социализма» деген сёзле бла бирге алты адамны тукъуму жазылыпды. Алай аланы санында Ностуланы Юсюп бла Ахмат жокъдула. Аны уа жаланда бир сылтауу барды – таулу жашланы къабырлары паркга кирген жерден бир кесек арлагъыракъда, сол жаныда къаладыла. Кучукланы Мухтарны эсгериулеринден а ол былай болады: «Къарачайда ишлеген Ахматны жойгъанларында, аны Нальчикге келтиредиле, болсада жууукъ-ахлулагъа аны ёлюгюн алыргъа къоймагъандыла. Къарындашы Юсюпню къатында асырагъгъа буйрукъ берилгенди.

Аланы къатларында башха къабыр болмагъанды. Бетал Калмыков бла Ностуланы Хусейнни тутханларындан сора уа, орамны Лермонтов атлыгъа тюрлендиргендиле. Алгъа къабырлагъа тиймей тургъандыла. Артда уа аланы къатында гюлледен орузлама салгъандыла. Ол кезиуде паркга кирген жер бир эди, гитчесин кечирек этгендиле. Календарь баш аллеядан кёрюнюп, обала да аны аллында. Биз кёчгюнчюлюкден къайтхандан сора да, ала кёзге туура кёрюнngендиле. Артда алайдан орузламаны да кетергендиле, къабырланы да жер бла тенг этип къойгъандыла».

Кучук улу алайны бизге да кёргюзтгенди. Алай эсе, сора революционерле асыралгъан жерле эки боладыла: паркга кирген жерни сол эм онг жанларында. Бири сакъланngанды, бирсиси уа... Аны да сылтаулары бардыла: биринчиден, къарындашла Хусейнни (ол КъМАССР-ни Баш Советини Президиумуну председателини орунбасары болуп тургъанды) бла Магометни (эл Советни председатели) тутхандыла. Орамны айтсагъа, артда тюзлюк тохташдырылгъанды десек, артыкъ тюз да болмаз, алай Нальчикде бюгюнлюкде Носту улуну атын жюрютген орам да барды (ол Стрелканы тийресиндеди).

Къарындашланы тёртюсюню юсюнден сагъындыкъ. Аладан Жагъафарны онекижыллыгъында, Нальчикге акъла экинчи кере киргенлеринде, 1919 жылда илишаннга салгъандыла. Ностуланы мюклеринн тонап, юйлерин да кюйдюргендиле. Тогъузжыллыкъ Ахматны уа ол кезиуде Жангаразланы Къумуш сакълагъан эди ёлюмден. Алтауландан жаланда бирлери – Абдуллах – сау къалгъан эди. Ол областьда Ленинни ордени бла биринчи болуп саугъаланngанладанды.

Айхай да, къарындашланы атлары сагъыныльмай, унутулуп, обалары да жер бла тенг болгъанларыны экинчи сылтауу кёчгюнчюлюкдю. Баям, алайда эсгертме салынса неда къабырла аладан узакъ болмай бирси революционерлени къатларына кёчюрюлселе, тюзюрек болур эди. Нек дегенде тарыхыбыздан билебиз, аллай шарт бизде жаланда бир кере тюбемейди, жарсыугъа.

Мария бла Виктор КОТЛЯРОВЛА.

Хунерлик

Ханс дарманланы устасы

Вокзалдан ётюп, базар таба келген жерде кёп къатлы юй барды. Аны биринчи этажы тюкенледи. Бирсилеринде да тюрлю-тюрлю организацияланы отоулары бардыла. «Халкъ устасы Валерий Бетрозов» деп билдириу да жазылып турады. Бу адам кимди, не жаны бла устады деп, анга барама.

Ючюнчю этажда отоуларына киргенлей окъуна, папкалагъа тап тизилип тургъан орунлада дарман ханслагъа бла суулагъа эс бергана. Быланы жыйгъан, хазырлагъан Валерий Бетрозовду. Ушагъыбызда ол бу иш бла эрттеден кюрешгенин айтады.

Жаз башына жууукъ кезиуде ауруугъанла кёп боладыла. Бирле женгилирек кийинип, суукъ ётдюредиле, бирлеге уа кесекле жугъадыла. Дарманла уа къан багъа болгъандыла. Жалгъанлары да кёп. Аны ючюн бу адам саусузлагъа амал юйретирми деген акъылда ушакъ этеме.

Кесекледен ауругъан кеси-кесине къаллай мадар этерге боллукъду. Соханны алып, сыгъып, марляны сууунда жибитип, бурун тешиклерине буштукъ этип, хауаны кесине тартып, ауузу бла уа тышына чыгъарып, юч-тёрт кере этсе, адамны буруну ачылады, солууу иги болады.

Бу амалны сарымсах бла да этерге болады. Алай андан алгъа бурун тешиклеге чёплеу жау жагъаргъа керекди.

Жашил соханны ашай тургъан адам суукъ ауруулагъа чыдамлы болады. Аны витаминни кёпдю. Сора бактерияланы да иги ёлтюреди.

Адам эрттенликде къол-бет жуугъан кезиуде суукъ сууну хайырланыргъа керекди. Ол да суукъгъа тёзюмлю этеди.

Кесекледен къызыыу бийик болгъанлагъа уа быллай амал юйретеди. Юч картофну уукъ туурап, хар бирине экишер уллу къашыкъ сирке суудан (уксус) къошаргъа, сора ючюсюн да энчи-энчи таза къумачха жыйып, бирем-бирем саусузну башына салыргъа керекди, хар беш минутдан баш тёбен бура. Он минутдан а экинчи картоф салынады. Алай бир 9-10 кере этилсе, адамны къызыыу тюшеди.

Валерий Бетрозов хансладаны, кёгетледен кёп ауруулан жарагъан дарманла этеди. Сёз ючюн, жюреклери, бюйреклери, бауру, нервалары ауругъанлагъа, тюрлю-тюрлю заттагъа аллергия болгъанлагъа, дагъыда кёп башха ауруулагъа. Къалай хайырланыргъа керек болгъанын ол кеси юйретеди.

ОСМАНЛАНЫ Хыйса.

КЕСИНГЕ БОЛУШ

Маршал Ворошиловну узакъ ёмюрлюлюгюню беш жашырынлыгъы

Тёртюнчю февральда Клим Ворошилов туугъанлы 135 жыл болгъанды. Ол Ильичден (Ленинден) башлап Ильичге (Брежневге) дери инсультсуз бла параличсиз ишлеген партиячыланы аз къаумунданды. Бу къырал эмда аскер къуллукъчуну тарыхда магъанасыны юсюнден сагъынмай къояйыкъ да, андан эсе узакъ ёмюр сюргенини (маршал 89 жыл бола алай ёлгенди), саулукълу болгъаныны, тирилигини жашырын амалларыны юслеринден тынгылыракъ айтайыкъ. Ала уа жаланда беш болгъандыла, кеслери да бир тынчла.

1. Къымылдау

Нарком жаяу жюрюрге бек сюйгенди. Ол жаны бла жашаугъа энчи автомобильлерини терезелеринден къарауну сайлагъан жолдашларындан айырмалы эди.

Бир кюннге бек аздан 10 километр жюрюрге деп,кесине аллай борч салгъанды. Къаллай бирин къыдыргъанымы юсюнден хар заманда дефтерге жазып болгъанды. Ворошилов эрттерек туруп, дачасындан машина жол бла жети километр чакълы бирни ётгенди. Андан сора олтургъанды ол аны ызындан келип тургъан автомобильге. Артха къайтханда да, жолну бир кесегин жаяу баргъанды.

Ол амалны игилигин Климент Ефремович политбюрочулагъа къуруда айтып тургъанды, кеси тёрт сагъат жаяу айланнганына махтаныр. Бир жол а Лаврентий Берия масхара халда былай дегенди: Климге ишинде асыры аз ауурлукъ жете болурму?

2.Спорт

Маршал жаш заманында революция къазауатладан жетген хатадан къыйналгъанды- тюрмеде аны асыры къаты тюйгенден, башы бек ауругъанды, кёзюне уа ёмюрден ахыргъа бир затла кёрюннгенлей тургъандыла. Ол халдан къутулургъа анга спорт болушханды. Аскер башчы кюнюн зарядкадан башлагъанды. Ийыкъгъа бир ненча кере уа турникде,брусылада жараула этгенди, гиряла кётюргенди. Аны бла да къалмай, атлада чапханды, лыжалада учханды. Конькилеге уа элли жыллыгъында сюелгенди.

Климент Ефремович спортну асыры сюйгенден, китап окъуна жазгъанды –«Наставление для командного и начальствующего состава РККА. Индивидуальная гимнастика на каждый день».

3.Таза хаа

Ворошилов юйден, кабинетден тышында не кьадар кёп заманны ётдюрюрге кюрешгенди. Атда кёп заманны жортханды, таулада,агъачда айланнганды, тышында жараула этгенди. Таза хаа бла солугъанын саулукълугъуну баш амалларындан бирине санагъанды.

4.Осал къылыкъладан - кери

Къырал къуллукъчу ичгите тартылмагъанды. Ичген этгенди,алай бек аз. Асламысында кеси хазырлагъан перцовкадан уртлагъанды.

Тютюнню уа кеси да тартмагъанды, башхалагъа да аны къойдурургъа кюрешгенди. Бирде уа къолунда ишлегенлени ауузларындан тютюнню тартып окъуна алгъанды.

Ашха да жутлукъ этмегенди. Алкогольнуча, аны да оздурмагъанды. Асламысында эт, тахта кёгетле, жемишле ашагъанды.

5. Сабырлыкъ, жаланда сабырлыкъ

Ворошиловну дагъыда бир жоругъу – не болса да,сабырлыкъны сакъларгъа. Ол анга кёп заманны болушуп тургъанды, нек дегенде жюрек къыйынлыкъла бу адамда бек кёп болгъандыла. Ол кёргенни бир башхасы сынаса эди, инфаркт болмай къаллыкъ тюйюл эди. Аны къой, кеси кесин ёлтюрюр эди. Нарком а къыйын кезиулеге философча къарагъанды (философия не болгъанын билмегенликге, билими жокъ эди да, аны ёсдюрюрге уа ол арталлы да итинмегенди).

Бу жоругъну ол арт жыллада жуукъларындан бир къауум адамын тас этгенден сора бузуп башлагъанды. Мен тюзмю жашагъанма, деген акъыл жокълап тебиреген эди аны. Спортну да къойгъанды, терк-терк мудахлана башлагъанды. Ма андан сора маршалны темир саулугъу тотча ашалып тебиregенди.

Евгений САЗОНОВ.
«Комсомольская правда».

СПОРТ

Тимурну кезиулю хорламы

Бу кюнледе Новосибирск шахарда онсегиз жыллары толмагъан къызланы бла жашланы араларында дзюдодан Россейни биринчилиги бардырылгъанды. Эришиулеге РФ-ни кёп жерлеринден эки жюзге жуукъ жаш бла къыз къатышханды. Бизни республикадан ары баргъан команданы РФ-ни спортуну сыйлы тренери Залим Гаданов элтгенди. Анда Уяналаны Алийни жашы Тимур доммакъ майдалгъа тийишли болгъанды. Бу хорламы бла Тимур 2016 жылда Россейни жаш тёлю жыйымдыкъ командасыны санына киргенди.

Энди фахмулу спортчу быйыл июнь айны ал кюнлеринде Европаны Хельсинкиде бардырыллыкъ биринчилигине къатышыргъа хазырланады.

Тимурну бу хорламы биринчи тюйюлдю. Озгъан жыл ол Москвада Россейни жаш тёлюсюню арасында чемпионатда да алчы жерни алгъанды. Аны тренерле, спортну усталары Владимир Иванов эмда Залим Гаданов юйретедиле.

ХОЛАЛАНЫ Марзият.
СУРАТДА: Уяналаны Тимур тренери Залим Гаданов эмда биринчиликни къурагъанла бла.

Жангы китап

Тарыхны терининден

Нальчикде Мария бла Виктор Котляровланы басмаларында «Пробуждение» деген ат бла китап чыкъгъанды. Аны автору Темыккуланы Борис алгъын заманланы, башхача айтханда уа, къул бла бий айырылгъан кезиуню юсюнден жазады. Изданияда архив документле аслам халда хайырланыладыла.

Анда Малкъар тау жамааутны Александр II жиберген обращениялары, Кавказда, кёп крепостной жоругъну кетералмай, къалай кюрешгенлерини, россей администрация эсепге алып тебирегинчи, бу тийреде жашагъанланы къул, бий, ёзден болгъанларын ачыкълагъан документле жаращдырылмагъаны юсюнден да материалла басмаланадыла.

Адабият ингир

«Акъ зурнукла» сакълайдыла

2016 жылда 18 февральда сагъат 17-де Суратла искусстволаны Ткаченко атлы музейинде «Акъ зурнукла» деген адабият ингир боллукъду. Ол Ата журтну къоруулаучуланы кюнюне жораланды. Бу иш Нальчикни Жаш тёлю советини башламчылыгы эмда физкультураны, шахар округну жер-жерли администрациясыны Спорт эм жаш тёлюню ишлери жаны бла управлениясыны болушлугъу бла къуралады. Анга урушну, урунууну ветеранлары эм жамааут организацияланы келечилери къатышырыкъдыла. Анда озгъан къазауатны, Уллу Хорламны юкюне аталгъан жырла бла назмула айтыллыкъдыла.

Бушуу

Тёгерекге огъурлулукъ эмда насып жайгъанды

Бёзюланы Айна, Атталаны Жашауну къызы, замансыз жашаудан кетгенди. Ол бушуулу хапар къуру Бёзюланы бла Атталаны угъай, Айнаны шёхларын, ишчи нёгерлерин, бир эллилерин, аны таныгъанланы, анга бир кере окъуна тюбегенлени да бек ачыу этдиргенди.

Анга сейир этерча да тюйюлдю. Айна бек огъурлу, жарыкъ кёллю адам болгъанды. Халал жюрекли, адепли, сабыр, ауур акъыллы. Врач болуп кёп жылланы бет жарыкълы уруна, адамлагъа болушур ючюн билимин, къарыуун да аямагъанды – саусузлагъа эс тапдыргъанды, жюреклерине сабырлыкъ, ийнаныулукъ салгъанды, саулукъларын къайтаргъанды.

Ол аламат юй бийче, тынгысыз жюрекли ана, къайгъырыулу къыз, ахшы эгеч, керти шуёх болгъанды. Жуукъгъа-ахлугъа болушур ючюн къолундан келгенни аямагъанды,керек болгъанда, билеклик эталгъанды, акъыллы сёз бла жапсара,къуурандыра да билгенди.

Айна жашауну, адамланы да бек сюйгенди, уллу планла да салгъанды, сюйдюмлю, жарыкъ кёллю, тири, чомарт да болгъанды, не заманда да игилик этерге ашыкъгъанды. Бизни эсибизде, жюреклерибизде да ол ма алайлай къаллыкъды.

Жуукъкълары, коллегалары, шуёхлары.

ОНОУ

Энди медсправка керек тюйюлдю

Къууаныгъыз, машина жюрютюрге сюйгенле! Жашауугъуз энди бираз женгилирек боллукъду, алай 16 февральдан башлап.

Энди водитель праваланы алышдыргъан заманда медицина справка керек боллукъ тюйюлдю. Кертиди, жаланда бу кезиуледе:

1) Праваларыгъызны энчи шартларыгъыз тюрленнгенлери бла байламлы алышындыра эсегиз (сёз ючюн, юйюр къурагъаныгъыз ючюн тукъумугъузну тюрлендирген эсегиз);

2) Праваларыгъыз осал халгъа жетген эселе (сёз ючюн, ит чайнагъан эсе аланы);

3) Тас этген праваларыгъызны орунларына жангыларын ала эсегиз.

Жарсыугъа, автомашиналаны жюрютгенлени жашауларын бу жаны бла женгиллендирилген пунктла тауусуласлыла. Водитель удостоверениянны онжыллыкъ заман ёлчеми озгъан эсе, медкомиссияны ётерге керекди эмда ГАИ-ге справканы келтиримге.

Медсправканы, алгъынча, праваланы энди аллыкълагъа эмда ичгичилиги ючюн аланы сыйыртып, жангыдан рульгъа олтурургъа эркинликни излегенле да алыргъа борчлудула.

Интернет.

Шагъырейленну

Европалы комиссияны келечилери тутмакълагъа тынгылагъандыла

Тутулуп тургъанлагъа зорлукъ сынатыугъа къажау Европалы комитетни делегациясы Россейни ФСИН-ни Къабарты-Малкъарда учрежденияларинда болгъанды. Аны келечилери 1-чи номерли следствие изоляторну эмда битеулю низамлы 1-чи номерли колонияны болумун тинтгенди.

Къонакъла республикада бир ненча кюн тургъандыла. Аны кезиуюнде комиссияны келечилери Латиф Гусейнов, Витаутас Рашкаускас, Мария Дефинис-Гоянович, Жанет Фойле изолятorда тутулуп тургъанланы жашау халларын кёргендиле. Ала камераланы, аш-азыкъ хазырланнган жерни болуму бла шагъырейленнгендиле. Дагъыда ала бир-бир тутулуп тургъанланы ишлерин, медицина документлени сюзгендиле, ала бла ушакъ этгендиле.

Жолоучулукъну ахырында делегацияны келечилери КъМР-де УФСИН-ни башчысы ич службаны полковниги Мухамед Маржохов бла тюбешгендиле.

УФСИН-ни пресс-службасы.

Следствие управление

4900 метр бийикликде табылгъанды

РФ-ни Следствие комитетини КъМР-де следствие управлениясыны къуллукъчулары Элбрусда Болгариядан альпинист Георгий Георгиев ёлгени бла байламлы тинтиуле бардырадыла, деп билдиргендиле бизге ведомстводан.

Ачыкъланнганыча, 11 февральда Элбрусха атланнган альпинистлени къауууму 4900 метр бийикликде «Пастухов къаяны» тийресинде ёлюкню тапхандыла. Следователле бу шартла бла байламлы тинтиуле бардырадыла.

Прокуратура

Жашын тюйгени ючюн - жууапха

Элбрус районну прокуратурасы акъылбалыкъ болмагъаннга зорлукъ сынатыу бла байламлы шартланы тинтгенди. Алагъа кёре, Тырныауузда эр киши кесини жашын тюйгени ачыкъланнганды.

Жаш адам районну ара больницасында медицина къараудан ётгенди. Дежурный хирург берген справкагъа тийишлиликде аны сол эм онг инбашларында къан югъан жерле, къоллларында жарала табылгъандыла, бетини онг жаны кёбюн тургъаны ачыкъланнганды.

Жаш адамны атасы РФ-ни Уголовный кодексини 116-чы статьясыны 1-чи кесегине бузукълукъ этгенди. Материалла полициягъа берилгендиле.

Наркополиция

Юйюрню аманлыкъ бизнеси

Наркополициячыла Нальчикде притонну жокъ этгенди, деп билдиргендиле бизге ведомствону пресс-службасындан. Опертив тинтиулеге кёре, ол бир ненча айны ишлегенди. Аны эр бла юй бийче тутхандыла. Эр киши наркоманланы табаргъа эмда аланы къоркъуусузлукъларын жалчытыргъа жууаплы эди, тиширыу а дезоморфин наркотикни биширгенди. Аланы 17-жыллыкъ жашлары уа ол кезиуде не бла кюрешгени белгисизди.

Наркотикле хазырланнган саутла, шприцле, дезоморфинден къалгъан-къулгъанла сыйырылгъандыла. УФСНК-ны следствие бёлюмю къуралгъан къауум притон ишлетгенлери бла байламлы уголовный иш ачхана. Эр кишини бла тиширыуну эркинликлери алты жылгъа сыйырылырыгъа боллукъду.

Къабарты-Малкъар Республиканы Парламентини депутатлары эмда аны Аппаратыны къуллукъчулары КъМР-ни Парламентини депутаты **БИРЮК Александр Сергеевич** замансыз ауушханына бушуу этедиле эмда аны жуукъларына бла ахлуларына къайгъы сёз бередиле.

УЧРЕДИТЕЛЬЛЕ: КЪАБАРТЫ-МАЛКЪАР РЕСПУБЛИКАНЫ ПАРЛАМЕНТИ БЛА ПРАВИТЕЛЬСТВОСУ

Баш редактор
АТТАЛАНЫ Жамал

РЕДКОЛЛЕГИЯ:
ЖАНГОРАЗЛАНЫ Нажабат (баш редакторну орунбасары)
ТЕКУЛАНЫ Хаса (баш редакторну орунбасары)
ТОКЪУЛАНЫ Борис (жууаплы секретарь)
ТИКАЛАНЫ Фатима (жамааут-политика жашау бёлюмню таматасы)

ТЕЛЕФОНЛА:
Редакторну приёмныйи - 42-63-01.
Баш редакторну орунбасарлары - 42-38-21, 40-04-82.
Жууаплы секретарь - 42-66-85.
Секретариат - 40-93-62. Корректорла - 42-63-52.

РЕДАКЦИЯНЫ БЁЛЮМЛЕРИ:
Жамааут-политика жашау - 42-67-68, 42-24-02.
Культура - 42-75-82.
Социальный-экономика - 42-66-73, 40-59-18.
Жангылыкъла эм спорт - 40-39-93, 42-66-71.
Окъуучула бла байламлыкъла жюрютюу эм реклама - 42-37-94.
Энчи корреспондент - 42-68-72.
Тилманчла - 40-28-97. Бухгалтерия - 42-30-87.
Операторла - 40-28-49, 42-39-65.

Редакция авторла бла къагъыт жюрютмейди. Къол жазмалагъа рецензия этилмейди эм ала артха къайтарылмайдыла.
Газетде басмаланнган материаллада айтылгъан оюмла редакцияны оюму бла келишмеге боллукъдула. Алада айтылгъан хар зат ючюн Россей Федерацияны Басманы юсюнден законуна тийишлиликде материалланы авторлары кеслери жууаплыдыла.

Редакция авторладан 400 газет тизгинден (машинка бла жазылгъан 5-6 бет) кёпюю алмайды.

Газет Басманы эм асламлы информацияны эркинликлерин къоруулау жаны бла Къабарты-Малкъар регион инспекцияда 1994 жылда 14-чю июнюда регистрация этилгенди.
Регистрация номер —И—0066. Индекс - 51532

Газетни басмагъа КъМР-ни Басма эмда асламлы коммуникацияла жаны бла къырал комитетини компьютер службасы хазыр этгенди.

Газет "Тетраграф" ООО-ну типографиясында басмаланганды. Нальчик шахар, Ленин атлы проспект, 33

Газетлени иелерине тапдырыу ючюн КъМР-ни почта связыны федеральный Управлениясы жууаплыды. Телефонла: 76-01-28, 76-01-10

Газетлеги розницагъа сатыу ючюн КъМР-ни "Роспечать" акционер обществосу жууаплыды. Телефон: 42-69-34

Номерге графикге кёре 19.00 сагъатда къол салынады. 20.00 сагъатда къол салынгъанды

ГАЗЕТНИ НОМЕРИН ЧЫГЪАРГЪАНЛА:
Османланы Хыйса - дежурный редактор;
Кетенчиланы Зульфия - жууаплы секретарыны орунбасары;
Бийчекканы Жаннета - (1, 2 - чи бетле), Зеланы Лида - (3, 4 - чо бетле) - корректорла.

Тиражы 2050 экз. Заказ № 202
Багъасы 10 сомду.

РЕДАКЦИЯНЫ ЭМ ИЗДАТЕЛЬНЫ АДРЕСИ:

360000, Нальчик шахар, Ленин атлы проспект, 5

электрон почта:
elbor_50@mail.ru